

D27 1977

1977, 14. listopad, Praha. - Dopis generálnímu prokurátorovi ČSSR Jánu Feješovi o nezákonném trestním stíhání signatáře Charty 77 Pavla Landovského.

Podle § 12 zákona o prokuratuře žádáme Vás o projednání zákonnosti postupu orgánů bezpečnosti a příslušné prokuratury proti Pavlu Landovskému (bytem Praha 5, Mělnická 10), nyní ve vazbě, známému českému herci, který je neprávem obviněn podle § 156, odst. 1 a 2 a § 155, odst. 1 a 2 (útok na veřejného činitele).

Jaká jsou fakta? Dne 17. října t.r. v 8.00 hod. ráno začínal ve Spálené ulici na Novém Městě proces s Otou Ornestem, Jiřím Ledererem, Františkem Pavlíčkem a Václavem Havlem. Téhož dne ráno policie pod různými záminkami předvedla k výslechům nebo zadržela na 48 hodin řadu osob, mezi nimi i Jiřího Hájka, Martu Kubišovou, Pavla Kohouta, Milana Hübla a řadu dalších. Všem bylo tak či onak řečeno, že se tak děje proto, aby se nemohli dostavit do soudní budovy, v níž probíhal proces, a pokud byli ochotni slíbit, že se k soudu nedostaví, byli propuštěni. Mezi zadrženými měl být i Pavel Landovský. Avšak teprve v 11 hodin dopoledne se dva příslušníci StB dostavili do ateliéru ve Vršovicích (který je mimochodem v rozděleném bytě), kde se Pavel Landovský zdržoval, a vyzvali ho, aby šel s nimi. Jelikož neměli obsílku a neudali důvody pro předvedení, odmítl Pavel Landovský - v souladu s platnou právní úpravou - s nimi jít. Po třech hodinách se před byt dostavily další posily StB o síle 4 mužů. Ani po příchodu posil P. Landovský z bytu nevyšel. Po odchodu příslušníků zašel Pavel Landovský do nejbližší telefonní budky. Jakoby náhodou jel kolem hlídkový vůz VB, vystoupili z něj dva příslušníci, otevřeli dvířka budky, nic netušícího Pavla Landovského s použitím chvatů z budky vyvlekli a pokusili se ho naložit do hlídkového vozu. Přitom nepronesli zákonem předepsané oslovení „Jménem zákona“ ani neudali důvod zadržení. Pavel Landovský měl možnost se bránit násilí až při nakládání do vozu. Ale vůz byl v té době již obklopen policisty, z nichž jeden stříkl P. Landovskému do očí slzný plyn. Po zadržení nebyl P. Landovský ani vyslechnut, ani s ním nebyl proveden žádný úkon, na jehož podkladě by bylo možné ho zadržet.

Podle obžaloby je Pavel Landovský stíhán za to, že prý dopoledne hrubě urážel příslušníky StB, kteří ho přišli zadržet. Dále pak proto, že prý vyhrožoval příslušníkům StB násilím, a to tak, že prý v průběhu obléhání otevřel dveře ateliéru, v ruce držel dlouhý nůž a údajně prohlásil, že ten, kdo by vstoupil do ateliéru, bude o hlavu kratší. Za to je žalován podle § 156/1 a 2. Ani jedno obvinění není podepřeno svědectvím civilních svědků. V druhé polovině rozděleného bytu obyvatelé nic neslyšeli, ani nikdo jiný nic neslyšel a ničeho nebyl svědkem. Svědectví příslušníků Bezpečnosti se pak rozcházejí.

Dále je Pavel Landovský stíhán podle § 155/1 a 2 za to, že prý při zadržení kladl odpor a zranil jednoho příslušníka VB tím, že ho kopl do kolena, což bylo příčinou zdravotních potíží po dobu 16 dnů. Ani toto obvinění neprokazují civilní svědci,

svědectví jsou pouze od příslušníků VB; o úrovni jejich pozorovacích schopností svědčí i to, že nevědí, kdo P. Landovskému stříkl do očí slzný plyn.

V žalobě se dále uvádí, že příslušníci Bezpečnosti dostali příkaz k zadržení Pavla Landovského na podkladě pokynu, aby přijali opatření k zabránění incidentům při procesu s Otou Ornestem a spol. Podle skutkových podstat uvedených v obžalobě může být Pavel Landovský odsouzen k trestu odnětí svobody až na 5 let.¹

Ze všeho, co bylo uvedeno, plyne, že trestní stíhání Pavla Landovského nemá zákonný podklad.

1. Československý právní řád nezná institut preventivního zadržení, který se naposledy na území Československa aplikoval v době okupace Československa nacistickým Německem.

2. Při žádném politickém procesu po roce 1968 (a ani v padesátých letech) nedošlo k žádným incidentům. Všichni občané, kteří se chtěli zúčastnit některého z procesů, se vždy chovali důstojně, ačkoliv správa soudů v rozporu s duchem zákona volbou nejmenších soudních síní a vstupenkami pouze pro vybrané publikum vylučovala účast veřejnosti.

3. Zadržení Pavla Landovského nemohlo splnit ani smysl nezákonného opatření k zabránění účasti na procesu, neboť P. Landovský se v době zahájení procesu zdržoval v jiné části Prahy a nepodnikl nic, co by opravňovalo k domněnce, že se chce procesu zúčastnit. Nadto příslušníci Bezpečnosti neměli pro P. Landovského ani předvolání, což při předem připravené akci bylo jejich zákonnou povinností. Bez tohoto předvolání i z tohoto důvodu byl jejich čin v rozporu s platnou právní úpravou. A jeho zadržení kolem 18 hod., kdy první den soudního líčení už skončil, nemá vůbec už žádný právní ani věcný smysl.

4. Trestných činů podle § 155 a 156 se lze dopustit jen proti veřejnému činiteli, který právě vykonává svou pravomoc. Když však příslušník Bezpečnosti svou pravomoc nevykonává nebo ji překračuje, není považován za veřejného činitele a není zákonem chráněn. Z uvedených skutečností vyplývá, že při zadržení Pavla Landovského – a stejně tak i dalších občanů téhož dne – StB hrubě překročila svou pravomoc a jednala v rozporu se zákonem, což je situace, za níž její příslušníci ani zakročující příslušníci VB nepožívali ochrany jako veřejní činitelé. A za takových okolností mají občané právo i povinnost se bránit násilí a hájit svá občanská práva proti nezákonnému jednání a zvláště. U Pavla Landovského mohlo tedy jít maximálně o jednání v krajní nouzi nebo nutné obraně, neboť pokud se bránil, bránil se v mezích legality nezákonnému postupu.

Ze všech souvislostí vyplývá, že fakticky má jít o další politický proces, i když čin, z něhož je Pavel Landovský obviněn, není obsažen v první hlavě trestního zákona.

Žádáme proto o urychlené projednání našeho přípisu a zároveň o okamžité propuštění Pavla Landovského z vazby, pro kterou nejsou zákonné důvody.

dr. Jiří Hájek, DrSc., Marta Kubišová,

dr. Ladislav Hejdaček

mluvčí Charty 77

1 Pavel Landovský byl z vazby propuštěn s tím, že bude vyšetřován na svobodě. O působení Pavla Landovského v Chartě 77 viz Landovský, Pavel – Hvíždala, Karel: Soukromá vzpoura. Praha 1990, s. 62-71.

Plné znění: In: *Knihy Charty*, Index 1977, s. 212-215. Komentář: ÚSD, sb. RFE, pol. blok S-166 (18. listopadu 1977).